

en omdat het waar is, is het goed dat het getoond wordt

was net op vakantie...), wat in het voordeel uitvalt niet kritisch bekeken. Hij vergelijkt de kijkdichtheden van Zeskampprogramma's bijvoorbeeld met 'alle ontspanningsprogramma's in de betreffende tijdsperiode' en merkt dan triomfantelijk op, dat de belangstelling voor Zeskamp voor alle opleidingsniveau's groter was dan voor het totale aanbod van ontspanningsprogramma's! Dat dankt je de koekoek, de Zeskampprogramma's zaten allemaal op de zaterdagavond, dichtstbekeken avond, meestal op Ned. 1, waar dan ontspanningsprogramma's van 7 tot half 8 op woensdag op Nederland 2 mee moesten concurreren! Daar had hij minstens even op mogen wijzen. Ander voorbeeld. Dubbel Zeskamp via Nederland 1 heeft in 1969-'70 een gemiddelde kijkdichtheid van 53,5, gemiddelde waardering van 78, terwijl het opponerende programma op de andere zender resp. 9,6 en 72 scoorde. 'Spel zonder grenzen' kreeg in 1970 via Nederland 2 een gemiddelde kijkdichtheid van 21,8 en een waardering van 78, waartegen het opponerende programma met 27,6 en 74 uit de hoek kwam. Voor die achteruitgang volgen allerlei verontschuldigen: vakantiemaanden, en 2e net. Ik wil dan wel eens weten of die vakantiemaanden en het tweede net ook voor andere programma's gelijke desastreuze gevolgen hadden. Martin Veenendaal schrijft echter: 'Rekeninghoudend met deze factoren kan geconcludeerd worden dat de belangstelling voor een dergelijk spel op zichzelf niet afneemt. Dit blijkt ook overduidelijk uit de waarderingscijfers.' Wat zullen we nu krijgen? Als de waardering hetzelfde blijft (78) bij een verminderde kijkdichtheid van meer dan 100% (53,5 naar 21,8), dan betekent dat

een achteruitgang, omdat waarderingscijfers hoger plegen te liggen naarmate er minder mensen (de echte liefhebbers, de aanhangers van het betreffende programma!) kijken. Bovendien is er één zeer groot verschil tussen de kijkdichtheidscijfers van Dubbelzeskamp en Spel zonder Grenzen waar Veenendaal gemakshalve maar niet op wijst. Dubbelzeskamp 'won' van het opponerende programma met 53,5 tegen 9,6 terwijl Spel zonder Grenzen van het opponerende programma verloor met 27,6 tegen 21,8. Op grond van die cijfers is het wetenschappelijk niet verantwoord te zeggen dat de belangstelling voor een dergelijk spel niet afneemt.

De scriptie van Martin Veenendaal, onderverdeeld in de hoofdstukken 'Enige opvattingen over massacommunicatie', 'De feitelijke ontwikkeling van het medium t.v.', 'De verschillende functies van het medium t.v.', 'De doelen van de kijker met betrekking tot de t.v.', 'Enige algemene effecten van televisie' en 'Politieke participatie en televisie', bevat bijzonder veel nuttige, goed gerangschikte informatie, maar het Appendix over Zeskamp is er het zwakste gedeelte van. Als hij over Zeskamp zegt: 'De kijker kan van spectator participant worden', heeft hij het niet over de kijker, maar over een geselecteerde inwoner van Dronten. 'De' kijker wordt pas participant bij Dubbelzeskamp als de 'intellectuele vragen' komen: wie was de eerste Nederlandse wereldkampioen schaatsen? Dan pas kan hij meedoen, meedenken, dan pas wordt hij even participant. Er zijn tientallen programma's waarbij de kijker meer participant is dan bij Zeskamp. Bij voetballen omdat hij de clubs kent, de regels van het spel, en zich invol-

ved kan voelen. Bij een politieke discussie omdat hij een der partijen aanhangt, bij een reportage over drugs of woningnood omdat hij een mening heeft over de problematiek. Hij juicht de vragen toe, verwerpt de antwoorden, stelt zelf betere vragen, heeft de pest in over het rake antwoord van de tegenstander. Hoe participeer je als Amsterdammer met een aantal Drontense meisjes dat, staande op wiebelende houtblokken, water aan elkaar doorgeeft via hoog opgehouden troggen, in de hoop dat de hoeveelheid in een bak verzameld water tenslotte groter zal blijken dan die van meisjes uit Vasco di Gama? Ik noem maar even wat. 'Het spel', zegt Veenendaal, 'geeft hem (de kijker) de mogelijkheid zijn door de huidige maatschappij opgelegde prestatiedwang om te buigen naar een terrein waar het niet in de eerste plaats om de knikkers gaat. Al de spanningen en frustraties kunnen een uitlaatklep vinden in het spelen, hetgeen een betere uitlaatklep is dan het televisiekijken.' Dit lijkt me onzin. De kantoorbediende werkt niet op stukloon, zoals de deelnemer aan Zeskamp (bij wijze van spreken). Hij krijgt zijn loon = knikkers toch wel, terwijl de Zeskampdeelnemers er ontzettend hard voor moeten hinkelen. Maar dat is het belangrijkste niet. Het belangrijkste is, dat Veenendaal de 5 miljoen kijkers suggereert dat zij de mogelijkheid hebben van de 30 deelnemers van Dronten. Dat is natuurlijk niet waar. Wie uitgaat van de kijkers, kan zijn geamuseerde verbazing alleen maar onder woorden brengen door te zeggen: 'het is waar omdat het gebeurt, en omdat het waar is, is het goed dat het getoond wordt. En daarmee basta!'

